

OSVRTI I KOMENTARI

Međunarodna konferencija

THE POPULATION OF THE BALKANS AT THE DAWN OF THE 21ST CENTURY

Ohrid, Makedonija, 21-24. oktobar 2015.

Peta po redu. međunarodna konferencija nazvana *Stanovništvo Balkana u osvjet 21. veka* dobija karakter tradicionalne. Nakon četiri konferencije koje su se bavile stanovništvom Balkana, održane u Solunu (1996), Sarajevu (2000), Beogradu (2005) i Budvi (2010), poslednja je održana u periodu od 21. do 24. oktobra na Ohridu. Organizator i inicijator konferencije je asocijacija DemoBalk u saradnji sa Institutom za ekonomiju u Skoplju. Skup su podržali Univerzitet "Ss. Cyril and Methodius" iz Skoplja i Univezitet iz Tesalije (Laboratoire d'Analyses Démographiques et Sociales) iz Grčke, kao i međunarodne organizacije (Eurostat, EFTA, World Bank Group). Kao jedan od povoda za skup demografa balkanskih zemalja izdvaja se činjenica da je poslednja runda popisa stanovništva sprovedena oko 2010. godine u većini država ovog podneblja, čime je omogućeno upoređivanja istraživačkih iskustava i demografskih trendova u skorijem periodu.

Konferencija se sastojala od pet plenarnih sesija koje su bile praćene poster sesijama, kao novijim vidom komuniciranja između istraživača, i radionice namenjene upoređivanju metodoloških koncepata, načina prikupljanja podataka, uporedivosti i metodima diseminacije popisnih podataka. Kako nije bilo paralelnih sesija, svi učesnici su mogli nesmetano da prate sve sesije, što je omogućilo dobru posećenost i aktivnu diskusiju nakon svake tematske celine. Iako se činilo da će biti ograničavajući faktor to što su zvanični jezici konferencije bili francuski, engleski i makedonski, simulatani prevod je omogućio praćenje konferencije bez velikih poteškoća.

Nakon kraće sesije kojom je otvorena konferencija, u okviru koje su se skupu obratili eminentni istraživači, sledila je prva plenarna sesija koja se bavila Balkanom kao regionom niskog fertiliteta. Dve konkretne teme su se odnosile na sve balkanske zemlje – prva je ispitivala aktivnost žena i

fertilitet, a druga glavne osobine i izazove fertiliteta ispod nivoa obnavljanja stanovništva. Druga dva izlaganja su se bavila konkretnim državama, u okviru kojih su prisutni mogli više da čuju o kohortnom fertilitetu u Srbiji i Grčkoj.

Sesija koja je sledila odnosila se na migracije, gde se najbolje ogledala multidisciplinarnost nauka o stanovništvu. Radovi predstavljeni u ovoj sesiji su se odnosili na Hrvatsku (o kvalitetu podataka o migracijama), Srbiju (socio-ekonomske posledice prisilnih migracija), balkanske zemlje (istraživanje o doznakama iz ekonomskog ugla). Jedan rad je imao za cilj proučavanje migracija između dve zemlje, konkretno emigracija iz Srbije ka Italiji, dok se poslednji bavio metodološkim pitanjima proučavanja migracija.

Treća tematska oblast, kojoj je bila posvećena plenarna sesija, bavila se starenjem stanovništva kao fenomenom koji je karakterističan za većinu balkanskih zemalja. Svi osim jednog rada su bili posvećeni Balkanu kao regionu. Predstavljena istraživanja ukazivala su na mesto Balkana u odnosu na ostatak sveta kada je demografsko starenje u pitanju, kao i ekonomskim implikacijama koje sa sobom nosi ovaj fenomen. Takođe, dat je odgovor na pitanje da li seniori na Balkanu žive sami. Kao jedini koji se bavio konkretnom državom, prezentovan je rad o starenju baby boom generacije u Srbiji, sa osvrtom na prošle, sadašnje i buduće trendove.

Teme posvećene zdravlju na Balkanu našle su se objedinjene u okviru četvrte sesije, koja je ujedno bila i jedna od najobimnijih prema broju saopštenih radova. Većina presentera je izložila istraživanja o mortalitetu u državama iz koje dolaze, dva rada su imala za temu Srbiju (jedan o opštim karakteristikama mortaliteta i drugi o samoubistvima nakon sukoba i tokom tranzicije), kao i Makedoniju (o očekivanom trajanju života i smrtnosti odojčadi). Učesnici konferencije su bili u prilici da čuju istraživanje o očekivanom trajanju života i uzrocima smrtnosti u Hrvatskoj, kao i o mortalitetu tokom krize u Grčkoj. Jedan rad je bio posvećen pregledu skorašnjih promena u mortalitetu i zdravlju u balkanskim zemljama.

Poslednja sesija okupila je istraživače sa radovima koji su se bavili prostorom dimenzijom kada je populacija u pitanju. Osim metodoloških radova, predstavljena su i istraživanja koja se odnose na konkretne zemlje.

Ukoliko sumiramo, konferencija čija je osnovna tema vezana na populaciju Balkana na početku 21. veka, imala je više nego odgovarajuće sadržaje demografskog karaktera. Informativnost istraživanja koja su prezentovana tokom svih pet sesija uklopila se u očekivanja koje većina učesnika ima kada je skup posvećen stanovništvu u pitanju. Raznovrsnost tema, odnosno njihova ravnomerna pokrivenost (od fertiliteta, mortaliteta

i migracija, preko starenja i distribucije stanovništva), ali i prisutan širi aspekt tretiranja populacionih izazova, omogućili su velikom broju istraživača da izlože svoje radove i mišljenja, kao i da razmene iskustva o pitanjima kojima se bave.

Jelena Stojilković Gnjatović

PRIKAZI

Vesna Lukić

DVE DECENIJE IZBEGLIŠTVA U SRBIJI

Republički zavod za statistiku – Beograd, 2015, str. 125

Monografija dr Vesne Lukić, višeg naučnog saradnika u Institutu društvenih nauka u Beogradu, pod naslovom *Dve decenije izbeglištva u Srbiji* je originalno naučno delo za kakvim je kod nas dugo postojala potreba, kako u akademskom tako i u praktičnom smislu. Naime, iako je od ratnih dešavanja na prostoru bivše SFRJ prošlo više od dvadeset godina, činjenica je da u Republici Srbiji danas živi oko 280.000 prisilnih migranata, od kojih više od jedne četvrtine ima izbeglički status. Zbog toga se u medijima, ali i u stručnoj javnosti i dalje diskutuje o "produženoj izbegličkoj krizi", pri čemu rešavanje pojedinih problema sa kojima se izbeglice suočavaju u svakodnevnom životu nažalost još uvek izostaje. Uprkos tome, broj naučnih radova koji bi se bavili različitim aspektima problematike položaja i integracije izbegličke populacije u našoj zemlji, i time doprineli konačnom raskidu sa dugotrajnim negativnim posledicama raspada nekadašnje zajedničke države, krajnje je oskudan.

Imajući u vidu da je u pitanju posebno ranjiva kategorija stanovništva, čija su elementarna ljudska prava već decenijama ugrožena, sprovođenje temeljnog, sveobuhvatnog i produbljenog istraživanja, koje bi doprinelo stvaranju realne i kompletne slike o trenutnom položaju, potrebama i problemima izbeglica u Srbiji, činilo se neophodnim u jednom demokratskom društvu koje stremi evropskim integracijama. Upravo je istraživanjem čiji su rezultati predstavljeni u ovoj monografiji postignuto da se na jednom mestu sistematično, precizno i koncizno izlože najrelevantniji i najsvežiji demografski pokazatelji uspešnosti integracije izbeglica u našoj zemlji i otvore brojna pitanja koja se mogu smatrati ključnim za trajno poboljšanje njihovog položaja.